

Narcisten aan de macht, maar is dat wat we willen?

Updated: 4 days ago

Voorwoord

Het is een vreemde paradox die ik als psycholoog dagelijks waarneem: De meest belangrijke levenslessen leren we pas tijdens dieptepunten. Dan zijn we bereid om energie te steken in moeilijke of nare onderwerpen die we maar liever ontlopen. We hebben namelijk maar beperkte energie voor informatie en verandering. Dit is zeker nu het geval, want bij velen is de energiemeter gekrompen tot een piepklein rood balkje. Heel begrijpelijk overigens.

Low on energie leven we in een rare tijd en een (te) complexe wereld. Zelf op zoek gaan naar antwoorden kost dan teveel energie. De makkelijkste weg is vertrouwen op onze leiders dat zij ons netjes de goede kant op leiden. Maar wat nou als zij niet het type denken bezitten of persoon zijn om daartoe in staat te zijn, wat dan? Gaan we eigenlijk wel de richting op van een gezondere, gelukkigere en menswaardigere samenleving?

Graag lever ik deze bijdrage voor meer bewustwording. Met wetenschap onderbouw ik mijn zienswijze over wat centraal staat in de vele problemen die momenteel spelen.

Graag steek ik samen met elkaar daar energie in.

Ter info: dit artikel is een reeks van artikelen die al gereed staan, waarbij wordt ingehaakt op zaken die gekoppeld zijn aan het onderwerp van dit artikel en waar ook mogelijke oplossingen aan bod komen. Onderaan dit artikel wordt het vervolg weergegeven.

Bewustwording staat centraal

We staan als maatschappij steeds meer op een kruispunt. Er spelen heftige problemen in de wereld en de tijd lijkt te dringen. Welke afslag nemen we? Alleen door helder rationeel overzicht en contact met onze menselijkheid(!), kunnen we de waarde en consequenties van de beslissingen overzien. Helder en rationeel blijven, is in stress nou net wat dan niet zo goed gaat. Zeker niet over een kolossaal onderwerp wat ik hier aansnijdt, dat met diepe consequenties, de grondvesten van onze overtuigingen aankaart. Mensen raken niet voor niets zo enorm opgelaten bij grote onderwerpen, aangezien hun wereld(beeld) bedreigd wordt. We neigen dan te polariseren en weren andersdenkende mensen af (xenofobie).

Zo zegt bijvoorbeeld professor in sociologie dr. C. Bail over polarisatie: "We zijn erg slecht in het lezen van meningen en standpunten van anderen. Dus hebben we de

neiging om de ideologische extremiteit aan de andere kant te overdrijven en de ideologische extremiteit van onze eigen kant te minimaliseren" (1). Polarisation, tunnelvisie en termen als schapen of wappies zijn gevolgen van onze angst en onzekerheid. Het is het vervallen in kortzichtige generalisaties ter bescherming van het ego/zelf. De mate van narcisme en het daar bijhorende gebrek aan empathisch (verbindend) vermogen speelt hier een enorme rol in. Het zit helaas in de mens, om anderen te demoniseren en dan bijvoorbeeld te verbranden, zoals tijdens de heksenvervolging. In die tijd was het nog de christelijke kerk die ons influisterde wat we moesten denken. Het landschap is enigszins veranderd, de mens niet. [Lees "polarisatie, bijdragen aan het vergif of de remedie?"](#).

the concerns of one inevitably become the concerns of all. And our new closeness is stripping away the false masks, the illusion of differences which is at the root of injustice and hate and war. - Robert F. Kennedy.

In plaats van vijandigheid, geslotenheid, denigreren (de ander inferieur achten) en haten zonder enige coöperatie en kans om wijzer of vaardiger te worden, hebben we als samenleving vertrouwen, openheid, gelijkwaardigheid en verbinding nodig. Alleen dan zijn we in staat om niet het slachtoffer te worden van te blijven denken wat we al denken (confirmation bias/tunnelvisie). Wanneer je gelijk hebt, dan hoef je toch niets te vrezen of te onderdrukken? De oplossing in een beschaafde wereld kan alleen via compassie en dialoog ontstaan. De wetenschappelijk dialoog en zuiverheid van dit 'kompas' is ernstig in gevaar. Zo schrijft arts en hoogleraar dr. Kamran Abbasivan, hoofdredacteur van de British Medical Journal (wetenschappelijk tijdschrift) schrijft dat er sprake is van politisering, corruptie en het onderdrukken van wetenschap (2).

"Politici en regeringen onderdrukken de wetenschap. Dat doen ze in het algemeen belang, zeggen ze, om de beschikbaarheid van diagnostiek en behandelingen te versnellen. Ze doen dit om innovatie te ondersteunen, om producten met ongekennde snelheid op de markt te brengen. Beide redenen zijn gedeeltelijk aannemelijk en de grootste misleidingen zijn gebaseerd op een selectieve waarheid. Maar het eigenlijke gedrag is verontrustend..." (2).

Andere onderzoekers schrijven dat er is nu overvloedig bewijs is van betrokkenheid van farmaceutische bedrijven en de medische wetenschap corrupteert (3). [Lees "politisering, corruptie en onderdrukken van wetenschap"](#).

De scheidslijn tussen (bewuste) corruptie en incompetentie is moeilijk te trekken. Alleen de ernstigste en duidelijke gevallen komen aan het licht als het 'topje van de ijsberg'. Een negatieve factor die hieraan bijdraagt, is arrogantie, rigiditeit en overschatting, juist ook bij een fors deel van de medici/onderzoekers (4). [Lees "Onderzoeker schrijft over de gevaren voor de maatschappij"](#). Juist diegenen met grote trekken van narcisme, dat een (grote) blinde vlek geeft, zijn ook nog eens het meest luid en dominerend en daardoor vaak diegenen die hoge en invloedrijke functies bekleden en beleid bepalen.

Om onze samenlevingsproblemen op te lossen en te komen bij menswaardige samenlevingen, dienen we ons mensbeeld en zelfbeeld onder de loep nemen, om zo tot pro-maatschappij georiënteerd denken te komen en dit is nou precies hetgeen wat vooral onze contactgestoorde leiders (narcisten) niet zo kunnen. Dit zal ik verderop duidelijk onderbouwen met wetenschappelijk onderzoek.

Het verklaart grotendeels waarom onze kapitalistische, materialistische ego gedreven wereld niet zo verandert, zelfs na de ergste schandalen en gebeurtenissen. Leiders en mensen met geld of macht komen er continu mee weg, omdat ze leven in netwerken en gemeenschappelijke belangen hebben en daarom elkaar de hand boven het hoofd houden. Epstein en Maxwell zijn uitzondering van de regel. Klokkenluiders van groot onrecht, worden aan de schandpaal genageld, sociaal-maatschappelijk buitenspel gezet of erger en uitgeleverd aan de VS.

Narcisten veranderen niet uit zichzelf, aangezien ze bepaald (reflectief) bewustzijn niet hebben en niet richting kunnen geven aan wat gezond is. Het komt aan op de emotioneel gezonde(re) mens om daar wat mee te doen, want vermijding en passiviteit leidt niet tot maatschappelijke veranderingen. Morele moed is wat we nodig hebben; de kracht om het goede te doen, ondanks het risico op nadelige gevolgen.

Passiviteit leidt tot onderdrukking - actie tot vrijheid

Niet leiders, maar burgers bezitten de werkelijke macht. Bewustwording en meer dialoog is nodig. Ik roep met name psychologen (sociologen enzovoorts) op zich te mengen, uit te spreken en dat we met z'n allen ten eerste eens goed in debat gaan over wat voor leiders, democratie en maatschappij we willen. Onderzoek, reflecteer en verbind zelf. Met diepe betrokkenheid presenteer ik dit artikel met onderzoeken, reflecties en datgene wat naar mijn inzicht verbonden dient te worden.

Ongezonde leiders

Door de geschiedenis heen zijn mensen die een machtspositie hebben verworven juist het soort mensen die deze positie eigenlijk niet toevertrouwd zou moeten worden. Een ongebalanceerde drang naar macht hangt samen met egoïsme, hebzucht en een gebrek aan emotionele empathie. Via cognitieve empathie bewandelen ze de weg naar macht met liegen, bedriegen en manipuleren, zoals we in de toeslagenaffaire bijvoorbeeld zien. Dat typeert narcisme.

Narcistische leiders lijken misschien aantrekkelijk, omdat ze vaak charismatisch (ze cultiveren charisma om aandacht en bewondering te oogsten), zelfverzekerd en besluitvaardig zijn en hun gebrek aan empathie kan inderdaad een vastberadenheid geven, die in sommige gevallen tot grote prestaties kan leiden. Maar uiteindelijk wegen alle positieve aspecten niet op tegen de chaos, problemen en het lijden dat ze veroorzaken.

Wetenschappelijk onderzoek laat namelijk zien dat narcisten geen kritische denkers zijn en niet evenwichtig of systemisch (maatschappelijk georiënteerd) kunnen denken. Ze kunnen minder goed reflecteren en hebben meer moeite met het (ver)dragen van tegenstrijdige of moeilijke informatie. Dat leidt tot afweer. Ze vervallen hierdoor gauw in (overmatig) convergent denken en kenmerkt zich met een korte termijn- en tunnelvisie. Daarbij past ook het denken in maar één oplossing in plaats van meerdere die tegelijkertijd kunnen worden ingezet.

Simpeler gezegd: zij zijn sneller geneigd om telkens door hetzelfde deurtje te gaan. Maar misschien is er ook nog optie B, C, D, E of een combinatie.

Bij de narcist treedt afweer sneller op, niet alleen omdat dat zij moeilijke informatie minder kunnen (ver)dragen, maar ook omdat zij een diepgeworteld wantrouwen hebben naar de mens (externe wereld en natuur). Domineren en willen (over)winnen in plaats van samenleven of coöperatie (met anderen, de natuur of een virus) is voor hen daardoor niet reëel. Dat kunnen zij op rationeel niveau wel begrijpen of zelfs proberen, echter is in de uitvoering hun gedrag er niet naar, omdat hun innerlijke drijfveren dit verhinderen.

Het verwarrende is dat zij goed kunnen overtuigen met beweringen dat ze (zelf ook overtuigd van en voelen het recht) de meest maatschappelijk en menselijke keuze maken, maar ze hebben dus echter geen oog, voor aanvullende oplossingen, de langere termijn of andere wezenlijke maatschappelijke factoren (gevolgen voor andere groepen of kwaliteit van leven bijvoorbeeld). Om te komen tot wijsheid is naast intelligentie ook gezond verstand nodig.

Verdere onderbouwing en meer over ["Narcisten zijn niet de kritische denkers die zij denken te zijn"](#) of ["Hoe komen we tot wijsheid? Balans tussen de divergente en convergente methode"](#)

Narcisme een spectrum of mate van bij ieder

Het narcisme spectrum model vertelt dat narcisme in elk mens varieert van normaal tot pathologisch (5). Bij ziekte praten we over persoonlijkheidsstoornissen die we kunnen zien als ware contactstoornissen. Wat we 'menschelijkheid' noemen, kan worden gezien als een continuüm van verbinding, met de extreme onthechting van duistere triade-persoonlijkheden (narcisme, psychopathie en machiavellisme) aan de ene kant, tot de diepe verbinding van zeer medelevende en altruïstische mensen aan de andere kant.

Simpelweg hoe contactgestoorder, hoe minder (bij narcist) of geen last van (bij psychopaten) die vervelende menselijke trekjes genaamd gevoelens, zoals schaamte, schuld of angst. Althans niet bewust en onbewust is een heel ander

verhaal. Hersenscans vertellen namelijk een ander plaatje, waaruit valt af te leiden dat zij juist veel last hebben. Maar voordelen zijn er zeker ook. Door minder gehecht en verbonden te zijn, zijn zij minder stressgevoelig. Dit hoeft echter niet te betekenen dat ze betere beslissingen zullen maken voor de bevolking. Dat kan namelijk niet, want ze kunnen zich niet daadwerkelijk in hen verplaatsen dan wel om hen bekommeren.

Onderzoek laat zien dat narcisme gezien kan worden als 'sociale pijn' en afwijzing die ervaren is in het (vroege) leven (6).

Narcisten zijn door deze diepe pijn (waardoor wantrouwend) bijzonder gevoelig voor de evaluaties van anderen en hebben positieve gereflecteerde beoordelingen ('valse identiteit') nodig, om hun opgeblazen zelfbeeld te behouden en vertonen extreme reacties (bijv. agressie, irritatie) wanneer ze worden afgewezen (6). Hersenstudies laten zien dat narcisten overgevoeligheid tonen in hersensystemen geassocieerd met angst (distress), dat optreedt bij hun perceptie van sociale uitsluiting (6). Dat maakt hun vatbaarder voor overcompensatie (sterk voordoen, presteren) of juist (overmatig) aanpassen aan de ander bij sociale stress. Bewust zijn zij zich hier niet van, want verbindingen tussen hersendelen die te maken hebben met reflectie en bewustzijn, zijn minder ontwikkeld door een gestagneerde emotionele (brein)ontwikkeling.

Narcisten hebben de focus op (sociale) macht, aanzien en bijvoorbeeld herkozen worden, ten koste van verbinding en welzijn van de omgeving. Hoe de wind waait (of hoe die gemeten en bekeken wordt) bepaalt de agenda, waarbij waarheid, lange termijn en dus de belangen van de ander (of burgers) achtergesteld raken. Door een korte termijn en zelfgerichte focus, wordt bijvoorbeeld ons ecosysteem (natuur/klimaat) en leefbaarheid structureel verwaarloosd, omdat het niet direct iets oplevert om hier aandacht aan te besteden. Een narcist kan die opbrengst maar zeer beperkt waarnemen.

Narcisten zijn zeer competitief en creëren daardoor een omgevingsklimaat van sociale onveiligheid. Een gevolg hiervan is dat processen en besluiten (steeds) meer gaan over in goodwill blijven bij anderen en de maatschappelijke ladder klimmen, wat ten koste gaat van een eigen (alternatieve) mening. Eigenlijk verkeert de hele wereld in een onveilig (sociaal) leefklimaat, wat ons ziek maakt en waarbij radicaal conformeren steeds meer een noodzaak lijkt te worden.

Passend bij radicaal conformeren is goedgelovigheid. De beroemde en invloedrijke psychiater dr. Carl Gustav Jung zag dit als kenmerk en signaal bij de transformatie naar een social-state-slavery. Het is hetzelfde psychologische principe achter het "Stockholmsyndroom", waarbij een gijzelaar het gaat opnemen voor zijn of haar gijzelnemer en alle rede wordt verworpen. Om namelijk met groot gevaar (angst) om te gaan, kunnen we gaan splitsen (geen bewuste keuze), waarbij we alles (ideeën, behoeften) wat onwenselijk is, afweren uit ons bewustzijn. We rechtvaardigen dan via redeneringen (drogredennaties) alles wat krom is weer recht.

[Lees "psychische armoede en social-state-slavery: het einde van vrijheid en meningsuiting?"](#)

Zo zei Albert Einstein dat:

*"Unthinking respect for authority is
the greatest enemy of truth."*

en

"Truth is Revealed When Authority is questioned"

*Uit brief aan Jost Winteler (1901), gequoteerd in *"The Private Lives of Albert Einstein"* door Roger Highfield en Paul Carter (1993)

Een sociale slavenstaat is in China al lange tijd en toenemend de norm. Ik ben er twee keer geweest en eenmalig in Tibet. Collectief narcisme en de nummer 1 willen zijn heeft veel moois opgeslokt in de naam van vooruitgang. Als je zeer competitieve omgevingen hebt, moedig je mensen aan die meedogenlozer zijn. Dat is waar de narcisten zullen floreren, omdat ze bereid zijn meer te doen om vooruit te komen dan de gemiddelde persoon zou doen. We hebben een wereldwijde samenleving gevormd die de narcist aanmoedigt, in plaats van een samenleving waarin dat soort gedrag wordt ontmoedigd. In zulke samenlevingen wordt er minder tijd, plek en financiering gegeven aan allerlei dingen die altijd centraal hebben gestaan in het mensenleven. Verderop meer hierover.

Er zijn sterke aanwijzingen dat narcisme al decennialang toeneemt en wordt ook wel de "narcisme-epidemie" genoemd. Onderzoek naar West- en Oost-Duitsland geeft bewijs dat dit met onze individualistische manier van leven te maken heeft (7). Resultaten toonden aan dat narcisme hoger was en dat het gevoel van eigenwaarde lager was, bij personen die opgroeiden in voormalig West-Duitsland, in vergelijking met voormalig Oost-Duitsland (7). Daarnaast zegt onderzoek dat narcisme in toenemende mate wordt waargenomen onder de westerse jeugd (8). Er ligt nogal een druk op de moderne mens en dat doet wat. Zo zullen we straks lezen dat een onveilige (vroege) jeugd verband houdt met onveilige hechting en narcisme.

Dat narcisme toeneemt heeft ook alles te maken met waarom we andere epidemieën zien: Depressie, ontwikkelingsstoornissen (autisme, ADHD), obesitas, chronische welvaartsziekten (diabetes type 2, hartaandoeningen, kanker), sociale armoede, enzovoorts, enzovoorts. Het bos is ernstig ziek en de (redelijk) gezonde bomen gaan er ook steeds meer kapot aan. Onze huidige leiders bevatten niet de wijsheid hier een omkeer in te maken. Verderop meer over onze gezondheidszorg.

Overmoed, overambitie, arrogantie en trots. Het is een malaise van de machtigen en 'succesvollen' die, wanneer ze verbonden zijn met minachting voor het advies en de kritiek van anderen, ervoor zorgt dat leiders aanzienlijk over de grens gaan (9). Indien niet gestopt kan het instellingen ondermijnen, het maatschappelijk welzijn bedreigen en de mondiale veiligheid destabiliseren, schrijven onderzoekers (9).

Zo was bijvoorbeeld de malafide alliantie van George W. Bush en Tony Blair die gezamenlijk tot invasie van Irak in maart 2003 kwamen (4). Dit was op basis van massavernietigingswapens, wat later een keiharde leugen bleek.

De overmoed van deze daad werd voelbaar aan de wereld getoond in de inmiddels beruchte 'Mission Accomplished Speech' van Bush op het vliegdek van het vliegdekschip USS Abraham Lincoln op 1 mei 2003 verkleed als een Hollywood-acteur in pilotenuitrusting' (9).

Continu manipuleren leiders met beloften, leugens en vertekende gegevens de bevolking, creëren een dader om te haten, om zo steun te mobiliseren, zodat zij hun eigen achterliggende politieke agenda kunnen doordrukken. Angst inboezemen en gebruiken is daarbij het centrale machtsmiddel. De boodschap daarbij is: "Wij weten het, wij begrijpen het, vertrouw ons" (9).

Nee, ze weten het niet! Goedgelovigheid is gezond en normaal tot een bepaalde hoogte.

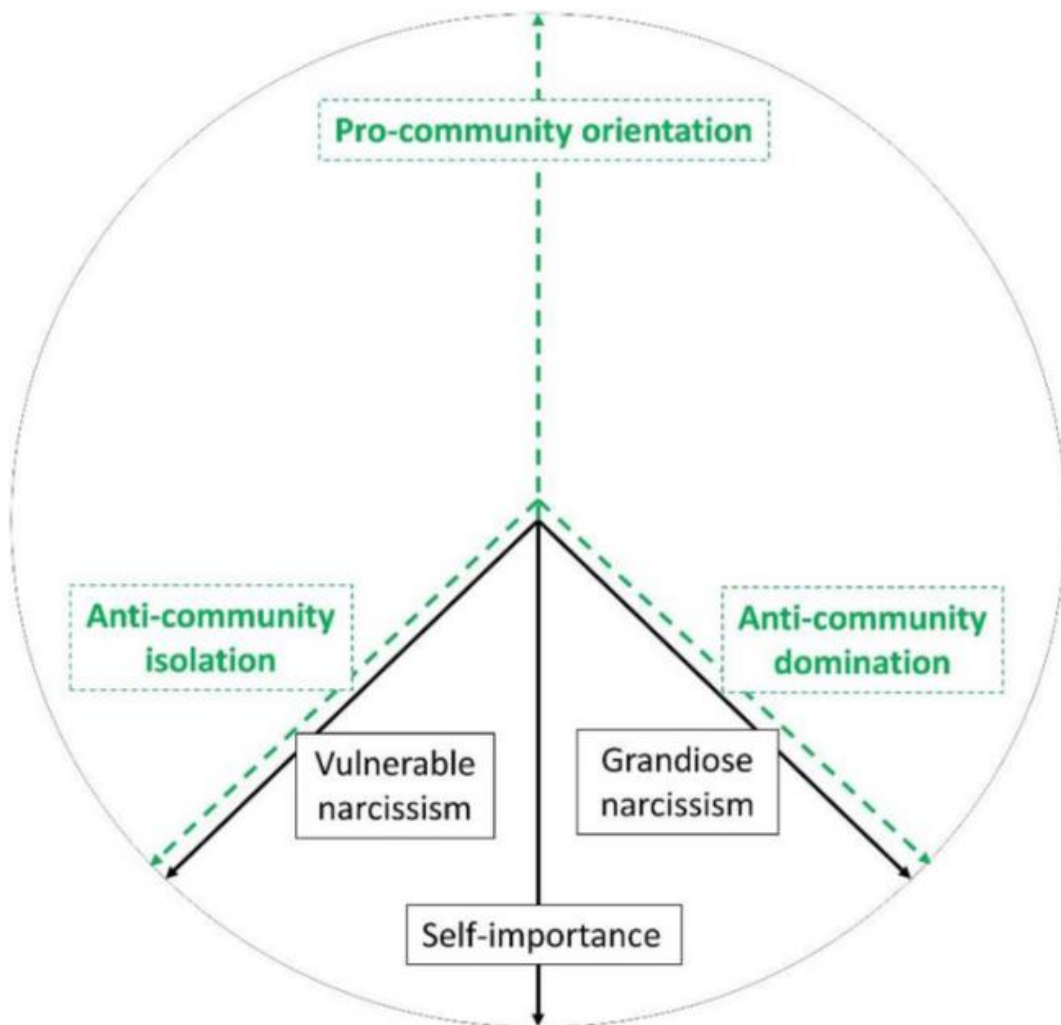
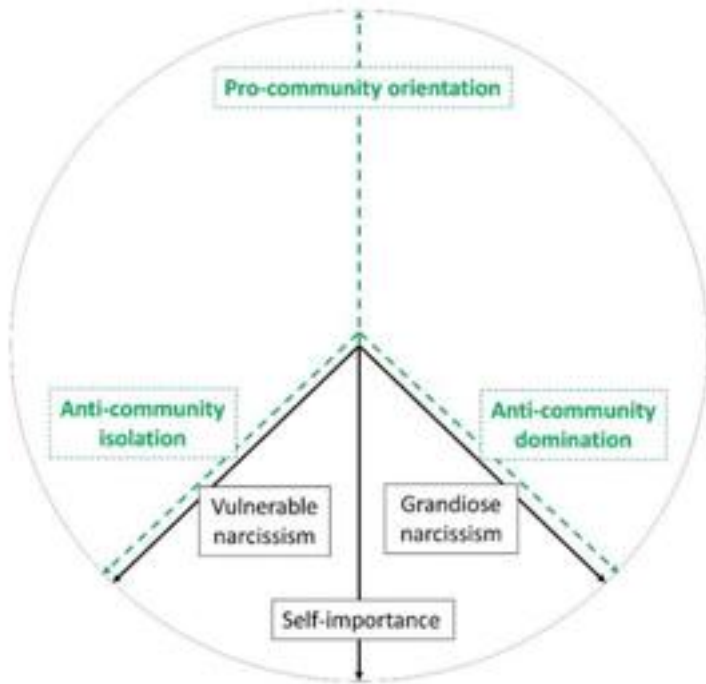
Gemeenschapsgevoel en narcisme: Twee tegenovergestelde fenomenen.

Aan de andere zijde van narcisme staat (hoog) gemeenschapsgevoel, dat door een gezonde emotionele opvoeding ontstaat. Het zijn twee kanten van dezelfde medaille. Narcisme correspondeert met een houding en denkwijze die weinig tot geen gemeenschapsgevoel inhoudt en daarmee tot anti-maatschappij gedragingen en beslissingen leidt. Aan het oppervlak kunnen ze wel pro-maatschappij of sociaal lijken. Mensen met een hoog gemeenschapsgevoel zijn dus de tegenpolen van narcisten (10).

Mensen met een hoog gemeenschapsgevoel worden gemotiveerd door het nastreven van het algemeen welzijn. Ze halen veel plezier uit het algemeen welzijn en streven ernaar om hun acties zowel voor anderen als voor zichzelf gunstig te maken en beschouwen de effecten in verschillende tijdsperspectieven - het heden en de nabije toekomst, maar nemen ook de effecten voor toekomstige generaties mee. Ze hebben een sterk gevoel van verbondenheid, in tegenstelling tot mensen met een laag gemeenschapsgevoel zijn egoïstisch en zich vervreemd en geïsoleerd voelen (10).

Mensen met een laag gemeenschapsgevoel kunnen ernaar streven hun superioriteit ten opzichte van anderen te tonen, hun waarde te bevestigen door beter te zijn dan anderen en een dominante positie te verwerven, wat hun gevoelens van minderwaardigheid zal compenseren. Mensen met een laag gemeenschapsgevoel richten zich primair op persoonlijke voordelen, zonder rekening te houden met het welzijn van anderen of het algemeen belang. Ze proberen hun minderwaardigheidscomplex te overwinnen door te streven naar het behalen van successen die hun superioriteit ten opzichte van andere mensen laat zien, of door zich terug te trekken uit activiteiten waarvan ze niet verwachten dat ze succesvol zullen zijn en eigenwaarde verhogend is. Gemeenschapsgevoel is eensgezindheid met verstrekkende gevolgen die op veel gebieden zichtbaar zijn (10). Voor overzichtelijk schema zie verderop.

*Wetenschappelijk artikel en illustratie:
"(2020). Community Feeling and Narcissism as Two Opposite
Phenomena. Frontiers in psychology" (10)*

Narcisme uit zich in twee richtingen

Narcisme uit zich in twee 'richtingen' waarbij ik sub termen achterwege laat.

Deze richtingen zijn de kwetsbare en grandioze vorm van narcisme, waarbij de laatste meer de typische verschijning van narcisme is. Kwetsbaar narcisme is vrijwel synoniem met neuroticisme (6) en uit zich met dwangmatigheid, (sociaal) sterk controlerend zijn, perfectionisme, faalangst, snel hoog stressniveau en bijvoorbeeld gevoeligheid voor depressie. Het redderscomplex is een voorbeeld van onderliggend narcisme en als diegene hier geen zicht (bewustzijn) op heeft, schade zal doen aan anderen. Bewustzijn geeft sturing en controle.

Iedereen is een mengeling van beide richtingen. Hoe emotioneel gezonder we zijn, kunnen vertrouwen (inclusief gezond wantrouwen), hoe minder negatief uitgesproken de kenmerken en van negatieve invloed zijn op ons denken en (liefdes)relaties en ook hoe stressbestendiger we zijn. Emotionele gezondheid gaat over flexibiliteit en betrokkenheid met anderen en de gemeenschap.

“Where love rules, there is no will to power, and where power predominates, love is lacking. The one is the shadow of the other.” - C.J Jung

Veilige hechting ten opzichte van onveilige hechting

Ongeveer 1/3 van de bevolking is onveilig gehecht. Veilige gehechtheid ontstaat door emotioneel en kwalitatief contact met beschikbare ouders. Hechting is sterk bepalend hoe we ons neurologisch (psychisch) vormen. Het legt de bodem voor hoe we voelen, denken en (sociaal) gedragen. [Lees "Hechting: De basis van contact met onszelf en anderen"](#).

(Uitgesproken) narcisme wordt gekoppeld aan onveilig hechting door emotionele verwaarlozing of misbruik.

Onderzoek laat zien dat kwetsbaar narcisme verband houdt met de onveilige hechtingsstijlen gepreoccupeerde (angstige) en reserveerde gehechtheid, terwijl grandioos narcisme alleen verband heeft met gepreoccupeerde (angstige) gehechtheid (11).

"(2020). Community Feeling and Narcissism as Two Opposite Phenomena. Frontiers in psychology":

Hoog gemeenschapsgevoel vs. Laag gemeenschapsgevoel (narcisme) (10).

Sphere/aspect	High community feeling	Low community feeling
Dominant life motivation	Acting toward the common good (also considering future generations).	Acting toward overcoming other people, being "better than others," achieving a dominant position.
Self-esteem	Feeling of self-worth flowing from what one has to offer, adequate self-appraisal (no need to prove one's own worth).	Inferiority complex (which can manifest as a feeling of superiority) "pushes" one toward success achievement to prove superiority above others.
Interpersonal attitude	Kind inner attitude to others (even in the case of conflicting interests).	Rivalry attitude – the urge to overcome others is a dominant tendency. Treating others as rivals.
People perception	Perceiving individuals based on their values as people. Achievements and successes are not a basis to evaluate a person.	People perception dominated by "better-worse" categories (envy toward "better," disregard for "worse").
Emotionality in interpersonal relations	Low hostility level. Feeling of gratefulness. Low anxiety level. High level of basic trust in people and life.	Tendency to feel hostility and ascribe hostile tendencies to others. Feeling of harm. High anxiety level. Low-level of basic trust.
Experiencing self in relation to other people	Feelings of community, unity, harmony with others. Strong sense of bonds with others.	Feelings of isolation, separation from others, alienation. Weak sense of bonds with others.

Sphere/aspect	High community feeling	Low community feeling
Dominant life motivation	Acting toward the common good (also considering future generations).	Acting toward overcoming other people, being "better than others," achieving a dominant position.
Self-esteem	Feeling of self-worth flowing from what one has to offer, adequate self-appraisal (no need to prove one's own worth).	Inferiority complex (which can manifest as a feeling of superiority) "pushes" one toward success achievement to prove superiority above others.
Interpersonal attitude	Kind inner attitude to others (even in the case of conflicting interests).	Rivalry attitude – the urge to overcome others is a dominant tendency. Treating others as rivals.
People perception	Perceiving individuals based on their values as people. Achievements and successes are not a basis to evaluate a person.	People perception dominated by "better-worse" categories (envy toward "better," disregard for "worse").
Emotionality in interpersonal relations	Low hostility level. Feeling of gratefulness. Low anxiety level. High level of basic trust in people and life.	Tendency to feel hostility and ascribe hostile tendencies to others. Feeling of harm. High anxiety level. Low-level of basic trust.
Experiencing self in relations to other people	Feelings of community, unity, harmony with others. Strong sense of bonds with others.	Feelings of isolation, separation from others, alienation. Weak sense of bonds with others.

Narcistische leiders uit het verleden

Net zoals biologisch evolutie, heeft onze geschiedenis voorspellende waarde.

Zo was de tweede wereldoorlog een ware strijd tussen narcisten. Hitler, Stalin, Churchill, Mussolini, Roosevelt en in Azië Mao Zedong en Hideki Tojo (Japan). Churchill die voorkomen heeft dat de 'toothbrush mustache' (snor) in mode bleef en daardoor over het algemeen als een held wordt neergezet, is dit wellicht niet.

Wanneer je wat meer in zijn achtergrond en daden duikt, wordt dat helderder. Zo leidde Churchills afgunst tegen Indiërs ertoe dat vier miljoen mensen de hongerdood stierven tijdens de Bengaalse hongersnood van 1943. "Ik haat Indiërs. Het is een beestachtig volk met een beestachtige religie", zei hij dan.

Bengalen hadden een goede oogst dat jaar, echter nam het Britse leger miljoenen tonnen rijst van uitgehongerde Bengalen naar het Midden-Oosten - waar het niet eens nodig was. Toen de uitgehongerde mensen van Bengalen om voedsel vroegen, zei Churchill dat "de hongersnood hun eigen schuld was om te fokken als konijnen". De onderkoning van India zei: "Churchill's houding ten opzichte van India en de hongersnood is nalatig, vijandig en minachtend". Zelfs de rechtse imperialist Leo Amery, de Britse minister van Buitenlandse Zaken in India, zei dat hij "niet veel verschil zag tussen zijn Churchill's manieren en die van Hitler".

Vroegere psychopathische leiders zijn vooral te vinden in minder economisch ontwikkelde landen met een slechte infrastructuur en onzekere politieke en sociale instellingen. Mensen zoals Hoessein in Irak, Gaddafi in Libië en Taylor in Liberia.

Het heden

Psycho(/socio)pathische leiders zijn bijvoorbeeld Poetin en Xi Jin Ping. Poetin smulde van Trump's kwetsbare ego. Trump, meer narcist dan sociopaat en bovendien niet voldoende slim, was makkelijk te manipuleren door hem. Dat is waarschijnlijk waarom Poetin hem wel 'mocht' en hem in zijn 'greep' kon houden met liefkozende woorden als: "zelfs nu geloof ik dat de voormalige Amerikaanse president de heer Trump een buitengewoon individu is, getalenteerd, anders zou hij geen Amerikaanse president zijn geworden." (12).

Amnesty International acht het bewezen dat, as we speak, Xi Jin Ping meer dan 300 concentratiekampen beheert, waarin honderdduizenden etnische minderheden stelselmatig worden verkracht, gesteriliseerd en 'opgevoed'. Dit soort van heropvoedingen gebeuren stelselmatig met Chinezen die zich niet zo conformeren aan het Chinese regime. Alle oppositie en bedreigingen moeten worden geëlimineerd, zo lijkt het. Een herkenbare strategie.

Heropvoeding is waarschijnlijk ook gebeurd met Peng Shuai, die van 2008 tot 2016 voor drie Olympische Spelen voor China speelde. Zij beschuldigde een hoog lid van Chinese partij van aanranding op Chinese sociale media. Die post werd binnen enkele minuten verwijderd en de voormalige topspeler in het dubbelspel verdween voor het publiek. Dit was groot internationaal nieuws en drie weken later, op 2 november 2021 deed ze een publieke verschijning bij een tenniswedstrijd. Ook maakte ze een videoboodschap waarin ze aangaf dat alles oké met haar was. Dat is fijn, we kunnen weer opgelucht ademhalen...

Narcisten in Europa

In (redelijk) welvarende landen hebben we narcisten als Erdogan of Boris Johnson. Boris die bijzonder intelligent is en een clowneske verschijning als tool gebruikt om het volk te misleiden, had twee affaires op hetzelfde moment terwijl hij nog bij zijn vrouw was. Bekend is dat narcisten onverbetelrijke vreemdgangers zijn. Het principe is: Het welzijn van anderen wordt genegeerd om eigen behoeften te vervullen.

Hugo de Jonge

Aan deze man besteed ik weinig energie meer. Het lijkt mij duidelijk. De leugens, manipulatie, bedrog, haat, absolutismen, tunnelvisie en kinderlijke overkomen, liggen zo zichtbaar op tafel, dat wanneer men dit niet kan zien, verdere verbanden tonen onzinnig is.

Mark Rutte

De vereniging voor autisme heeft hem een keer een brief gestuurd, waar hij niet op inging. Het was ook niet de juiste vereniging die hem een uitnodiging stuurde. Autisme, narcisme en psychopathie hebben flink wat gemeen, zoals weinig of geen gevoelswereld en empathisch vermogen. Mensen met alleen autisme hebben daarentegen wel een goed ontwikkeld geweten. Rutte lijkt veel op zijn voorbeeld Margareth Thatcher die genoeg tekenen van psychopathische trekken vertoonde. Geen toeval als je het mij vraagt. Soort zoekt/kiest soort. Intelligentie kan veel maskeren of dat nou psychopathie, autisme of een mengeling is. Ik zie bij Rutte een lege huls die op allerlei ongepaste momenten gemaakt lacht en probeert over te komen, alsof dat hij het allemaal leuk en gezellig vindt. Hij is een sociale kameleon en kan daardoor goedgeelovigen gemakkelijk foppen, maar heeft eigenlijk 1 doel, dat is aan de macht blijven. Hij zegt en doet alles wat daarvoor maar nodig is, waait dus mee, zonder eigen persoonlijkheid of morele visie. Emotioneel gezonde mensen willen niet door het leven zonder (romantische) relaties. Redenaties als toegewijd zijn aan de baan is hier passend bij. Volgens mij een vrij leeg bestaan. Er zijn problemen in deze man, maar hij kan het heel goed verbergen. En dat maakt het juist zo zorgwekkend.

De centrale taak die Rutte verzaakt

Een centrale taak van een leider is het verbinden van het volk en eenheid brengen. Hij laat zich niet werkelijk zien, praat geen mensentaal en kan dus niet verbinden. Hij is een enigma, een spreekbandje dat wat leuke woorden zegt, om op dat moment gemoederen te sussen, afleidend van achterliggende motieven en processen. Wanneer hij wordt gewezen op leugens, zegt hij doodleuk, "ja, ik ben het vergeten" en gaat verder alsof het dan weer oké is. Een democratie kan niet functioneren als mensen niet geëvalueerd en bijgestuurd worden. Het krankzinnige is eigenlijk, dat we dit met z'n allen accepteren. Zijn we werkelijk zo goedgegelovig - of voelen we ons zo machteloos hier iets mee te doen - of beide? Onbewust negeren we dan en kijken we weg. Vermijding is leuk tot het niet meer leuk is.

Robert F Kennedy - een voorbeeld van hoe het ook kan

Graag toon ik Robert. F Kennedy, een voorbeeld van een leider met zekerheid, compassie, empathie en visie voor een leefbare maatschappij.

Van toepassing op vandaag de dag, hieronder een deel van zijn beroemde speech, "Day of affirmation" - volledige tekst ([hier](#)) / video ([hier](#)).

"This is a Day of Affirmation – a celebration of liberty. We stand here in the name of freedom. At the heart of that western freedom and democracy is the belief that the individual man, the child of God, is the touchstone of value, and all society, all groups, and states, exist for that person's benefit. Therefore the enlargement of liberty for individual human beings must be the supreme goal and the abiding practice of any western society.

The first element of this individual liberty is the freedom of speech; the right to express and communicate ideas, to set oneself apart from the dumb beasts of field and forest; the right to recall governments to their duties and obligations; above all, the right to affirm one's membership and allegiance to the body politic – to society – to the men with whom we share our land, our heritage and our children's future.

Hand in hand with freedom of speech goes the power to be heard – to share in the decisions of government which shape men's lives. Everything that makes man's lives worthwhile – family, work, education, a place to rear one's children and a place to rest one's head – all this depends on the decisions of government; all can be swept away by a government which does not heed the demands of its people, and I mean all of its people. Therefore, the essential humanity of man can be protected and preserved only where the government must answer – not just to the wealthy; not just to those of a particular religion, not just to those of a particular race; but to all of the people.

And even government by the consent of the governed, as in our own Constitution, must be limited in its power to act against its people: so that there may be no interference with the right to worship, but also no interference with the security of the home; no arbitrary imposition of pains or penalties on an ordinary citizen by officials high or low; no restriction on the freedom of men to seek education or to seek work or opportunity of any kind, so that each man may become all that he is capable of becoming.

These are the sacred rights of western society. These were the essential differences between us and Nazi Germany as they were between Athens and Persia."...

...."Each time a man stands up for an ideal, or acts to improve the lot of others, or strikes out against injustice, he sends a tiny ripple of hope, and crossing each other from a million different centers of energy and daring, those ripples build a current that can sweep down the mightiest walls of oppression and injustice."

-Robert F. Kennedy.

Narcisme en psychopathie is niet wat we nodig hebben

De Brit Kevin Dutton psycholoog (alleen onderzoeker) en schrijver die zich vooral bezighoudt met psychopathie is vrij positief over deze hersenafwijking. Zo zouden 'normale' mensen van psychopaten kunnen leren en hij zegt "'Het is de volgende stap in de evolutie. Mensen met hardere karaktertrekken zijn in deze moderne tijd nodig". Alsof zekere (emotioneel gezonde) mensen niet de 'harde' of moeilijke beslissingen kunnen maken.

Toen ik las dat zijn vader een psychopaat was viel het kwartje wel. Iets met appel en een boom. Psychopaten en narcisten verheerlijken hun afwijkingen en gedrag, vinden zichzelf beter, zonder enig benul te hebben van wat ze missen. Ze zullen niet nastreven wat verbindende (gezonde) mensen wel willen.

Psychopathie is in het boekje voor psychische stoornissen (DSM-V) corresponderend met antisociale persoonlijkheidsstoornis en is niet wat wij homo (socialis) sapiens meer nodig hebben in onze samenleving. Zullen maar niet gevoelloosheid en robotificatie nastreven?

Deze uitspraak van Dutton vind ik zeer ernstig, maar goed bruikbaar voor dit verhaal. Het is namelijk een typerend voorbeeld van een wetenschapper die zinvol onderzoek heeft gedaan en prestaties heeft geleverd, maar in mijn ogen ook een ziekmakende stempel drukt op onze wereld. Volgens mij zien we hier weer eens dat intelligentie niet hoeft samen te gaan met gezond verstand en wijsheid.

Verdere nuttige informatie vanuit zijn onderzoeken en boek *'The Wisdom of Psychopaths: What Saints, Spies, and Serial Killers Can Teach Us About Success'* waarin de top 10 beroepen staan, waarbij psychopathie het meeste voorkomt.

1. CEO's
2. Advocaten
3. Mediamensen (tv en radio)
4. Verkopers
5. Chirurgen
6. Journalisten
7. Politieagenten
8. Priesters
9. Chef-koks
10. Ambtenaren

We zien dat CEO's (directeuren), journalisten, mediamensen, politieagenten, ambtenaren in de top 10 staan. Het Verklaart denk ik een boel van de goedgezindheid, de manipulatie, de censuur, enzovoorts.

En wat toevallig, priesters op nummer 8. Ik herinner even aan de Katholieke kerk en het grootschalige misbruik. Alleen al in Frankrijk zijn 330.000 kinderen in de afgelopen 70 jaar voornamelijk door priesters misbruikt! Zoals gewoonlijk lange tijd in de doofpot gehouden (13). Hoeveel doofpotten staan op dit moment nog wachtende?

Vervolg het lezen bij de volgende artikelen van deze reeks. In deel 2 komt onze wereldgezondheidszorg en gezondheids crisis aan bod. Ik koppel het aan leiderschap, hoe dit kan en wat we kunnen verbeteren. Deel 3 gaat over hoe ons leven vroeger enorme aanwijzingen en oplossingen bieden voor een gezondere maatschappij met gezonder leiderschap. Deel 4 gaat over de huidige covid-19 crisis en welke wetenschap en kennis ons onthouden wordt.

Huidige artikel:

Deel 1: Narcisten aan de macht, maar is dat wat we willen?

Verder naar:

[Deel 2: Onze zorgvisie en gezondheids crisis](#)

[Deel 3: Jager-verzamelaars - Gelijkwaardig, vitaal en sociaal verbonden](#)

[Deel 4: Covid-19 wetenschap en belangrijke feiten](#)

Bronnen (1) Waldrop M. M. (2021). News Feature: Modeling the power of polarization. *Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America*, 118(37), e2114484118. <https://doi.org/10.1073/pnas.2114484118>

(2) Abbasi K. (2020). Covid-19: politicisation, "corruption," and suppression of science. *BMJ (Clinical research ed.)*, 371, m4425. <https://doi.org/10.1136/bmj.m4425>

(3) Sismondo S. (2021). Epistemic Corruption, the Pharmaceutical Industry, and the Body of Medical Science. *Frontiers in research metrics and analytics*, 6, 614013. <https://doi.org/10.3389/frma.2021.614013>

(4) Diamandis, E. P., & Bouras, N. (2018). Hubris and Sciences. *F1000Research*, 7, 133. <https://doi.org/10.12688/f1000research.13848.1> (4) Cascio, C. N., Konrath, S. H., & Falk, E. B. (2015). Narcissists' social pain seen only in the brain. *Social cognitive and affective neuroscience*, 10(3), 335–341. <https://doi.org/10.1093/scan/nsu072>

(5) Krizan, Z., & Herlache, A. D. (2018). The Narcissism Spectrum Model: A Synthetic View of Narcissistic Personality. *Personality and social psychology review : an*

official journal of the Society for Personality and Social Psychology, Inc, 22(1), 3–31.
<https://doi.org/10.1177/1088868316685018>

(6) Reis, S., Huxley, E., Eng Yong Feng, B., & Grenyer, B. (2021). Pathological Narcissism and Emotional Responses to Rejection: The Impact of Adult Attachment. *Frontiers in psychology*, 12, 679168. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.679168>

(7) <https://neurosciencenews.com/western-societies-narcissism-8375/> Vater, A., Moritz, S., & Roepke, S. (2018). Correction: Does a narcissism epidemic exist in modern western societies? Comparing narcissism and self-esteem in East and West Germany. *PloS one*, 13(5), e0198386. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0198386>

(8) Brummelman, E., Thomaes, S., Nelemans, S. A., Orobio de Castro, B., Overbeek, G., & Bushman, B. J. (2015). Origins of narcissism in children. *Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America*, 112(12), 3659–3662. <https://doi.org/10.1073/pnas.1420870112>

(9) Sadler-Smith, E et al., (2019). Hubristic Leadership: understanding the hazard and mitigating the risks: *Organizational Dynamics*, Vol.48(2), pp.8-18; 20/06/2018;DOI:<https://doi.org/10.1016/j.orgdyn.2018.05.007>

(10) Kałużna-Wielobób, A., Strus, W., & Ciecuch, J. (2020). Community Feeling and Narcissism as Two Opposite Phenomena. *Frontiers in psychology*, 11, 515895. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020.515895>

(11) Reis, S., Huxley, E., Eng Yong Feng, B., & Grenyer, B. (2021). Pathological Narcissism and Emotional Responses to Rejection: The Impact of Adult Attachment. *Frontiers in psychology*, 12, 679168. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.679168>

(12) (12) <https://www.nbcnews.com/news/us-news/nbc-interview-putin-calls-trump-colorful-says-he-can-work-n1270561>

13 <https://nos.nl/artikel/2400433-330-000-slachtoffers-van-misbruik-binnen-franse-katholieke-kerk>

(14) Kopp W. (2019). How Western Diet And Lifestyle Drive The Pandemic Of Obesity And Civilization Diseases. *Diabetes, metabolic syndrome and obesity : targets and therapy*, 12, 2221–2236. <https://doi.org/10.2147/DMSO.S216791>

(15) Kaplan H, Hill K, Lancaster J, Hurtado AM. (2000). A theory of human life history: diet, intelligence, and longevity. *Evol Anthropol*; 9: 156–184.

(16) Gurven M, Kaplan H. (2007). Longevity among hunter-gatherers: a cross-cultural examination. *Pop Dem Rev*; 33: 321–365.

(17) Pontzer, H., Wood, B. M., & Raichlen, D. A. (2018). Hunter-gatherers as models in public health. *Obesity reviews : an official journal of the International Association for the Study of Obesity*, 19 Suppl 1, 24–35. <https://doi.org/10.1111/obr.12785>

(18) McCauley B. (2019) Life Expectancy in Hunter-Gatherers. In: Shackelford T., Weekes-Shackelford V. (eds) *Encyclopedia of Evolutionary Psychological Science*. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-319-16999-6_2352-1

(19) Ruiz-Núñez, B., Pruijboom, L., Dijk-Brouwer, D. A., & Muskiet, F. A. (2013). Lifestyle and nutritional imbalances associated with Western diseases: causes and consequences of chronic systemic low-grade inflammation in an evolutionary context. *The Journal of nutritional biochemistry*, 24(7), 1183–1201. <https://doi.org/10.1016/j.jnutbio.2013.02.009>

(20) Kuipers, R., Joordens, J., & Muskiet, F. (2012). A multidisciplinary reconstruction of Palaeolithic nutrition that holds promise for the prevention and treatment of diseases of civilisation. *Nutrition Research Reviews*, 25(1), 96-129. doi:10.1017/S0954422412000017

(21) Malhotra, A., Redberg, R. F., & Meier, P. (2017). Saturated fat does not clog the arteries: coronary heart disease is a chronic inflammatory condition, the risk of which can be effectively reduced from healthy lifestyle interventions. *British journal of sports medicine*, 51(15), 1111–1112. <https://doi.org/10.1136/bjsports-2016-097285>

(22) Stupin, A., Rasic, L., Matic, A., Stupin, M., Kralik, Z., Kralik, G., Grcevic, M., & Drenjancevic, I. (2018). Omega-3 polyunsaturated fatty acids-enriched hen eggs consumption enhances microvascular reactivity in young healthy individuals. *Applied physiology, nutrition, and metabolism = Physiologie appliquee, nutrition et metabolisme*, 43(10), 988–995. <https://doi.org/10.1139/apnm-2017-0735>

(23) Lewis NM, Seburg S, Flanagan NL. Enriched eggs as a source of N-3 polyunsaturated fatty acids for humans. *Poult Sci*. 2000 Jul;79(7):971-4. doi: 10.1093/ps/79.7.971. PMID: 10901195

(24) <https://www.medischcontact.nl/nieuws/laatste-nieuws/artikel/het-jodiumtekort-is-terug.htm>

(25) Bernal J. (1999). Iodine and brain development. *BioFactors (Oxford, England)*, 10(2-3), 271–276. <https://doi.org/10.1002/biof.5520100227>

(26) Kurth, A., & Narvaez, D. (2018). Children's developing morality. In J. Delafield-Butt, A-W. Dunlop & C. Trevarthen (Eds.), *The Child's Curriculum: Working with the natural values of young children* (pp. 104-125). Oxford: Oxford University Press.

(27) Gray, P. (2014). Play theory of hunter-gatherer egalitarianism. In D. Narvaez, K. Valentino, A. Fuentes, J. J. McKenna, & P. Gray (Eds.), *Ancestral landscapes in human evolution: Culture, childrearing and social wellbeing* (pp. 192–215). Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780199964253.003.0014>

(28) Howick, J., Glasziou, P., & Aronson, J. K. (2009). The evolution of evidence hierarchies: what can Bradford Hill's 'guidelines for causation' contribute?. *Journal of the Royal Society of Medicine*, *102*(5), 186–194. <https://doi.org/10.1258/jrsm.2009.090020>

(29) Angeli, F., Spanevello, A., Reboldi, G., Visca, D., & Verdecchia, P. (2021). SARS-CoV-2 vaccines: Lights and shadows. *European journal of internal medicine*, *88*, 1–8. <https://doi.org/10.1016/j.ejim.2021.04.019>

(30) Kostoff, R. N., Calina, D., Kanduc, D., Briggs, M. B., Vlachoyiannopoulos, P., Svistunov, A. A., & Tsatsakis, A. (2021). Why are we vaccinating children against COVID-19?. *Toxicology reports*, *8*, 1665–1684. <https://doi.org/10.1016/j.toxrep.2021.08.010>

(31) Choi, S., Lee, S., Seo, J. W., Kim, M. J., Jeon, Y. H., Park, J. H., Lee, J. K., & Yeo, N. S. (2021). Myocarditis-induced Sudden Death after BNT162b2 mRNA COVID-19 Vaccination in Korea: Case Report Focusing on Histopathological Findings. *Journal of Korean medical science*, *36*(40), e286. <https://doi.org/10.3346/jkms.2021.36.e286>

(32) Pavord, S., Scully, M., Hunt, B. J., Lester, W., Bagot, C., Craven, B., Rampotas, A., Ambler, G., & Makris, M. (2021). Clinical Features of Vaccine-Induced Immune Thrombocytopenia and Thrombosis. *The New England journal of medicine*, *385*(18), 1680–1689. <https://doi.org/10.1056/NEJMoa2109908>

(33) Patrick E Meyer (2022). The impact of Covid-19 vaccines on All-cause mortality in EU in 20221: A machine learning perspective. January 2022. DOI:[10.13140/RG.2.2.16851.71205](https://doi.org/10.13140/RG.2.2.16851.71205)Project: Covid-19

(34) Brandt A. M. (2012). Inventing conflicts of interest: a history of tobacco industry tactics. *American journal of public health*, *102*(1), 63–71. <https://doi.org/10.2105/AJPH.2011.300292>

(35) Russo, C., & André, T. (2019). Science and evolution. *Genetics and molecular biology*, *42*(1), 120–124. <https://doi.org/10.1590/1678-4685-gmb-2018-0086>